

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОМУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГИАЛГИАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГИАЛГИАЙ АССР ЛАКХЕХАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз

★ ШОАТТА, 27 АВГУСТ, 1988 ШУ. ★

№ 103 (7606).

★ Мах 3 кеп. ★

Я хъа дневник Лаьрхлар кхоачашду

Назрановский район «40 лет Октября» яхача совхоза хъайбаш леладерий кхъахьама хъокхамаш дика довазда. Шерагара шерага толамаш — доахаш хъабоагъа уж. Ухк шера хъахьарча алх бетта 15810 центнер шурен 4055 центнер дулхи паччахьалкхенга дохка, хъара беттача латтагара 1385 шура якска дош денналар цар. Талкхха аьттув баьлацар шой деша дай хила?

Душка ха йоацаш яхъа итоташа юп длар шу хаттара. Телх-кхоачашийр совхоза хъайбаш леладераша паччахьалкхенга шура йохкара план, дулх 25 тонн, лиьрхларчул совгъа дехкар. Из толам боакхача тоьал докхка даьха юькьел хъахьарех а 2 йола шурин — товарин ферма коллектив. Къаьста дикагъа оагъоракъа белгалгълар укхъа хъара кхоача латтагара 2299 килограмм шура якска доярна Дурбенова Зара, Шоллагъа мотинга я Яндиева Лайла. Цу хъа-кхам — 1800 килограмм шура. Цар а кхъабарий а хъинаро аьттув белар ферма коллективана, план 1378 центнер йолаш, шийталагъа ятлелтка кхоалгъа шера хъахьарча ворк бетта 1530 центнер шура паччахьалкхенга йохка.

Кхы а дикагъа кхъахьийгъа совхоза хъайбаш леладераша чакх-боалаш латтача август бетта. Тешаьса лард еллай цар дерригъа шера планаш социалистически дехкариш кхоачашдара. Цул совгъа боакха теркам гъа-бахъгъа цар гарга-гергъа гуйренна кий-чо яра. Дикъадаьд хъайбаш чулаттача помещенеша ремонт елгъа, дикъадаьд шеракх хъиначул тоьал дуькхъа доакъар хъагъадаьд фермаша а шурин-товарин комплексна а.

Деша дай бац

Массана дагъла-гъа хургда мел халача хъале боалаш чакхалкх-кар далада ла Грозненский района «Грозненский» совхоза хъайбаш леладераша. Бахъан — доакъар ца таар.

Талкхха цу гъулакха уйла лийш совхоза коллективно ухк шера? Кхъаша хъахьалкх хъахьалкх, судангъа хъахьалкх эшша силос-ла-лаше цу аьттув бар-га ала мегагъа. Цхъа-бакъа, ца аьтла лалел силос кьога цу йоьл-лагъа укхъа мела лел, аьтла а.

Планагъа 3500 тонн йолаш, хъан-ла п а кийгъар 1700 тонн совгъа йол мара яш. Из даьа дикагъа хъан-ла чакхалкх латт, Талкхха малагъа теша-хъахьалкх далакхъа лархъа ба-те совхоза доакъар кийгъараш?

Тахъа а теша мел ца кийгъа йиш йолаш я совхоз ала йиш йолаш бап укхъагъа куь-галхой. Цу хъахьалкх-ча хаттара норта бо-лаш жоп дала магъа-вар царна. Ишша хъал-ла, концентраташ ла-лашгъа а.

Лоаша аьтла, шоаш-та хъахьалкх латтача дехкарх доакъаьдеш «Грозненский» совхоза доакъар кийгъараш.

ПОДРЯДА — ШЕРРА НИКЪ

БЕРКАТЕ ГІУЛАКХ

Ухк тлехъарча хана ду-кха дуьл арендни подряди цох хъадоалча беркатах. Юртбоамарча кхъахьамахо-та хъахьалкх докхкий до-зонаши таронаши хъаьл цо. Берригъа вай мехка саниа, вай республике а хъинаре вахъара юкьейоагъаш латт арендни подряд. Къаьста уй-ла яьц цох лаьца Дзейгов Ийса.

Городе хъахьалкхна валеа, лаьттан гъа кхъахьа безам болаш вар из эламанга волча хана денз. Ит класс аькхъа ваьтла, малагъа профессий хъахьалкх-хъоьгъа яхъа ха йоае езаь хъанлар цуи. Де-го хъахьалкх цуца юртбоа-ха иннституте бода никъ.

Цига дийша ваьтла мас-секх боахаме кхъахьагъа хилар. Хъинар доьла эламанга саго чехка нараерзийр ший профессе кьайленаш.

Юрта боахама специа-лист агронома, инженера, зоотехника говзалаш йовзаь хила веа. — Йоах Ийса. Цох а кхоачам баь ле иш-яц; из хила веа механизатор, шофер, бухгалтер. Хъанз радикалний экономический реформа хъахьалкх кхъахьагъа куьгалхоьча, специа-лист, хъовеннагъа сага хий саниа, аьш да из йа-ма.

Кадай вола, шийна гъа-дигъа моллагъа гъулакх чакх ца даькхъа «наб хъеташ» во-ца кьона специалист зийра КПСС Грозненский райкома куьгалхоьча а. Каста парте муьгъараша а данийар Дзейгов, талкхха «Степняк» яхъа совхоза директоралла а хъонау из. Боакха бацар из керте латта боахам: кхо-бъа гектар оахаш дола-лаьтла, эзар гаргъа кхоачаш дола хъайбаш.

Ше куьгалхо хъоьваьча дийнахъа денз боахама материальни база чъоагъе во-лаьлар Ийса. Кертерта тер-кам талбохиттар доахан чу-латта помещенеш хъахьар, яьтла а доакъара а гектаро хъалур алсамданкхара. Дикъа-цар цо совхозе кхъахьа-ча лаьха хъахьаш а. Гъула-кхаш гучъаьца дикъагъа хила доладераш.

Цхъабакъа, дегъахъар се-па латтача шеракх бел-галданна ларз эламанга боа-хамаш влашгъа а тоахш йок-кий совхозаш, колхозаш, хъайбай комплексаш хъалур — вай республика юртбоа-хам а ца кхеташ дисанзар. Икхитангъа багъа наха уйла ца еш кьаьстайир «Степняк» кхел, цу латта-ши хъахьалкх лаллаха укх-ча совхозаша данийар.

Цул тлехъагъа КПСС Грозненский райкома юртбоахама отдела инструктор волаш массекх шера болх бир Дзейгов Ийса.

— Бакъдар ала ма дезий, — Йоах цо, беш бола болх юрта боахамца буьзаьенна бале а, са дог кхъахъа лат-

тар. Хъаьта арендни подряд юкьейоалае йолайна денз сай моттигъа йолга кхета-дир аз.

Из ший уйла Ийсац дла-ийнчагъа цецбаланзар райко-ма куьгалхой, цо дагъаьцар могадир цар.

Дикъа де дезачун Дзейгов дагъаьлар «Атагъинский» совхоза директорца С. Хаси-евца. Цо «ак» аланзар, арендни подрядгъа болх бе-ловш вола эламанга саг дика танийар цо, договор отта-дир. Цох тамаш елгъа а да-цар, хъана аьтла цъан хана гонга кхачалца паччахьал-кхен дехкаригъа чъаьа хил-на «Атагъинский» совхоз хъахьалкхна, рентабельний хилигъар подряд ма ярий. Масала, подрядгъа тайп-тайпа-ра формаш юкьейоалаьчул тлехъагъа хъара гектара гъара доакхъа яьт 3,5 центнер дуькхъа да, 20 процент ду-кхъагъа доакхъа дуьл, 17 про-цент — шура, 12 процент — генаьраш, 187 процент — баьцадаьраш. Из мара де-цый — планагъа 23 йолаш, хъара хъайбана лаьрхъа 35—40 доакъара единица ла-лашгъа совхозе. Талкхха мишша дикъаьа иш я наьха арендни хъаьса кхъахьагъа бола безам.

Делгъа ха яр арендни фирме тхо кхъаьча хана. Кхъаь хъахьалкх лаьсагъа доакъар дуьлаш боакхар арендатораш.

Хъанзарчоа комбинорм а буьц а совхоза кхашкара хъахъуьх тлоьа, — Йоах Ий-сас. — Цхъабакъа, гъадо-гъагъа шера денз тхоаш дола-лургда доакъар кийгъе. Цу гъулакха совхозагъа арен-дагъа 500 гектар лаьтла, тех-ника хъаьца лаьрхъа да тхо. Хъанзле тхона синай цлеина трактор, лаьт, гъишлон ма-териалаш, склада лаьрхъа дика помещени, кхъоале, доа-хан чуьлаттаду шн база, кхъаьдар.

Ийса боакхача дезале хъахьалкхна, цу дикъаьтла воьен йиьен да. Уж ба та-хан цуна улуду да а этга, массекх шера лаьса лаьтла ферма помещенеш тоае, хъайбаш дезде новкостал дераш.

— Сайца болх бе хъаьн-цаь аз моттигъа нах а, — дуьл Ийса. — Царех баь Иьаьев Аюп, цуь сесак Май-мант, Исмаьлова Заьант, пар-деьл. Наха хъега кьа ари-довш, синах дегъадогъа ла-ьсагъа дийнахъа 600—700 грам дозал талкхет. Тоаьлуш дикъагъа доакъагъа доа-хан а.

Советский райоьне бодача наькъа аьрда оагъоракъа ко-зача моттигъе уьл Ийсац ку-галду арендни ферма. Дикъа а беркате а гъулакх дикъа-даьд цу эламангъа, баргъа-тайнахъа коллективно. Аьттув баьла цуи!

М. КАРТОВЕ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕ ОАРЦАГІБАЬННАБ

Шалинский района «Дикъагъа» совхоза номер 1 йолча фермагъа гъаьа йоацаш цъа гъишло я. Хъамана на-кьайбоалаш яьар из хъанза-ла. Тахан цу цлеина шолла-гъа вахар луш латт. Каста цу цлеина шура хъаьчуиьо пункт хургъл.

Хъанз из цла тоадеш нах боакх. Цхъайола оборудова-ни йоьтгъа мара ца езаь йо-лаш я.

Ховш ма дий боахамаша мел зе хул цъа йолча хана шура цъаьнахъа длаьца па туташ хъаьлаьх. Из дош кьаьстадгъа. Совхоза куь-галхошга хетачоьга, еригъа-ла района боахамий иш хургъа укхъа шура хъаьчу-леа, Хъаьта из боакха доа-р-

хъам болаш да. Хъаьнагъа шура хъоанал йовргъаь.

Совхозе ланкхъа темпаш-па длаьхъо латт доакъар ла-лашдара. Балхаш. Дийнахъа догъаьла новкърло аьа яе а, таханарча дегъа укхъа план 810 тонн йолаш, 600 тонн йол кийгъар, селак — 1200 тонн, ча — 1200 тонн, план 1000 йолаш, силос — 500 тонн, баьца хъоар — 97 тонн.

Боахаме долаш да соакха лаьлашдъа доакъара аргъаш. Кхы а хъаьбаьнаьбаь йол, силоса лаьрхъа, хъаькълл. Хъанзле лаьлашгъа хъара ус-ловни хъайбаш керта 10,9 центнер доакъара единица а.

М. АХИЛГОВ.

Вай низ — доттагъалца

Хъахъагъа «Сердало» га-зета тла хъом баь ма хилла-ра, ухк деннома векараша йолча Къуьлбаседа Хъирийче-кьаьмал доладу гергъа ис-тола тла.

КПСС Нохч-Галгъай обкома хъалкара секретарь В. К. Фотеев керте а волаш, КПСС Нохч-Галгъай обкома бюро членаш, советский, профессорни, комсомольский болхлой юкье а болаш йола Нохч-Галгъай обкома делегаш — Векараша Йорца делегаш — Т. Х. Алаьова, — республика общественности гъаьл ИКПСС Къуьлбаседа Хъирийче обкома хъалкара секретарь В. Е. Одинов керте а волаш цуна наькаьра — векараша йолча ший республика дозави гъа.

Цига моаршал хоатташ лоаша кьаьмал хъиначул тлехъагъа Къуьлбаседа Хъирийчен столице яха новкър-лаьш шийна доаьаьхъа. Из нийгъа бода дуькхъа а дуькхъагъа бахъараш гъагъагъа Хъирийчи болча Чермен яхъа йохка-ча юрта гъола чакх а баьна-на. Из цъи йолча экономический чъоагъагъа колхоза цент-ралний усадбе кхоача фусам-даьий хъаьшиш. Дадувш-дар дикъа хъаьчул, дикъа а гъаьл продуктивнотъ йола а хъайбаш долаш боахам ба-ла.

Цу коллективна на-рагъаьлараша гъаьдуьт, дер-паца а биаргъа безам ба. Фусам-даьша дика а хеташ дуьл шоаша карагъаьна-рех. Фусам-даьша хъайбай комплекс хъаь хъаьшиш. Комплекса болхлоша тух-сиснал хъахъалкх дикъа моаршалаш тлаьт хъаьшиш. Комплекса коровникани телиткиниш цлеина, дае дикъа дол дельта туш я. Укхъа я нормоцехаш а. Комплексе я медицинский кабинеташ, ду-шевойш, салаьа а быта а, цу-стоьлони, тина.

Дикъа чакхадикъар хъаь-баш леладераша дикъа ду-кхъа гъулакх нах. Цар боа-хар, нагъаь саьна вай вайш йолаш, политический, боа-хъа, куьлтурни балха дикъа лаьрхъа 3350 килограмм

шура лийкхар. Шоаш доаьта хъанз. Мишша а фу баькан долаш а хилинаш из дуьлш кьаьмал доладу гергъа ис-тола тла.

Дикъа баькара боакха доакъараш болаш я чъоагъа йо-ла материальни база а кьа-хъаьм вайтлехъаькара дикъагъагъа формаш а, — дуьл Социалистический Къа-хъаьагъа Турпала, — боахама механизиревани звонч аьт-ленеьс Т. Х. Алаьова. — Хъаьта наьха догъоьдоакъ-кар, цар творческий иници-пална гъоттар доттагъал да. Тха дуькхъа кьаьмех бола нах баькара юрта дуькхъагъа нах хоьлуш да доттагъал. Хъа-ьаьгъаь вай са зьено. Цуна юкье ба массекх мотъ буйца нах, хъаьта гъулакхаш уйла-ши палаш я. Ишша оаьла-ена, тха коьртлош, техни-каш аьтлениьс оаьхъалаш луш.

Со се дуькхъа шеракх хъо-шъал долаш хилар Соци-алистический Къахъаьагъа Тур-пала, «Экзельский» совхо-за коьртлош кхееш хъина-ца Албогачев Артагъа. Тахан са боакхий хъаьшиш Царца хъаьна аз а са нов-кърлошца Цаболов Тарасен Коьлов Олеген а доттагъала кхаш аьхъад тха боахамаша, хъаьта из болх беш даькхъа аьха машара фонде длачу-деннал.

Цо даьна кьаьмалъа разва хъаьр гъулакх нах. Цар боа-хар, нагъаь саьна вай вайш йолаш, политический, боа-хъа, куьлтурни балха дикъа лаьрхъа 3350 килограмм

опыт вайш йовзигъаш туьл, гъаькхъа хъаьдъа хъаман тлехъаькхъагъа аьттув баргъа.

Доллача хъаман тлехъаькхъа хъоькам бала дехкаригъа ба аьтгара хъаьха Хъирийчи галгъай кьаьмий коммуни-сташ, ший республиканиа юкьеьра интернациональный буьзамаш коллективни хъи-на ца леш, хъаране а хъи-на галгъаьштен юкьеьр хъаькхъа халхатар оттаргъаш.

Цу тлехъаькхъа хъоькам ба-ла, инициатива аье аьтгара хъаьла дехкаригъа ла парте Къуьлбаседа Хъирийчен Пригъороний Нохч-Галгъайчен Назрановский райкомаш.

Тарское яха юрт. Вай рес-публикнера бахъараша даьха лаьцар керда школа хъаьст-лоье. Хъаьлагъа гъагъагъа Хъирийчи бераш кьаьст-цъа-ста дешаьдагъар. Из новкър-ла юкье дикъа гъулакхаш хъа-хъилигъара. Хъанз дерригъа бе-раш цъаьна дешаш хурго-лаш, 1135 моттигъа йола юкьеьра, школа хъаьшигъаьл. Хъаьта хъаьла хъаьшигъаьл чъаь берий бешш вокхъаьха спортниш шоклен я.

Из цей дола кьаьмал деш СОАССР Лакхехъарча Совета Президиума председа-теля И. З. Мецаевни НГИАССР Лакхехъарча Со-вета Президиума председа-теля Х. Х. Боковен, хъаьлаь образований отличник юкье-нигъаь аьтлениьс хъаьнигъаь хъаь берий бешш вокхъаьха спортниш шоклен я.

Хъаьшиш дикъа кьаьмал хъаьла хъаьдъа хъаман тлехъаькхъагъа аьттув баргъа.

Доллача хъаман тлехъаькхъа хъоькам бала дехкаригъа ба аьтгара хъаьха Хъирийчи галгъай кьаьмий коммуни-сташ, ший республиканиа юкьеьра интернациональный буьзамаш коллективни хъи-на ца леш, хъаране а хъи-на галгъаьштен юкьеьр хъаькхъа халхатар оттаргъаш.

Цу тлехъаькхъа хъоькам ба-ла, инициатива аье аьтгара хъаьла дехкаригъа ла парте Къуьлбаседа Хъирийчен Пригъороний Нохч-Галгъайчен Назрановский райкомаш.

Тарское яха юрт. Вай рес-публикнера бахъараша даьха лаьцар керда школа хъаьст-лоье. Хъаьлагъа гъагъагъа Хъирийчи бераш кьаьст-цъа-ста дешаьдагъар. Из новкър-ла юкье дикъа гъулакхаш хъа-хъилигъара. Хъанз дерригъа бе-раш цъаьна дешаш хурго-лаш, 1135 моттигъа йола юкьеьра, школа хъаьшигъаьл. Хъаьта хъаьла хъаьшигъаьл чъаь берий бешш вокхъаьха спортниш шоклен я.

Из цей дола кьаьмал деш СОАССР Лакхехъарча Совета Президиума председа-теля И. З. Мецаевни НГИАССР Лакхехъарча Со-вета Президиума председа-теля Х. Х. Боковен, хъаьлаь образований отличник юкье-нигъаь аьтлениьс хъаьнигъаь хъаь берий бешш вокхъаьха спортниш шоклен я.

Хъаьшиш дикъа кьаьмал хъаьла хъаьдъа хъаман тлехъаькхъагъа аьттув баргъа.

Доллача хъаман тлехъаькхъа хъоькам бала дехкаригъа ба аьтгара хъаьха Хъирийчи галгъай кьаьмий коммуни-сташ, ший республиканиа юкьеьра интернациональный буьзамаш коллективни хъи-на ца леш, хъаране а хъи-на галгъаьштен юкьеьр хъаькхъа халхатар оттаргъаш.

Цу тлехъаькхъа хъоькам ба-ла, инициатива аье аьтгара хъаьла дехкаригъа ла парте Къуьлбаседа Хъирийчен Пригъороний Нохч-Галгъайчен Назрановский райкомаш.

Тарское яха юрт. Вай рес-публикнера бахъараша даьха лаьцар керда школа хъаьст-лоье. Хъаьлагъа гъагъагъа Хъирийчи бераш кьаьст-цъа-ста дешаьдагъар. Из новкър-ла юкье дикъа гъулакхаш хъа-хъилигъара. Хъанз дерригъа бе-раш цъаьна дешаш хурго-лаш, 1135 моттигъа йола юкьеьра, школа хъаьшигъаьл. Хъаьта хъаьла хъаьшигъаьл чъаь берий бешш вокхъаьха спортниш шоклен я.

Из цей дола кьаьмал деш СОАССР Лакхехъарча Совета Президиума председа-теля И. З. Мецаевни НГИАССР Лакхехъарча Со-вета Президиума председа-теля Х. Х. Боковен, хъаьлаь образований отличник юкье-нигъаь аьтлениьс хъаьнигъаь хъаь берий бешш вокхъаьха спортниш шоклен я.

С. ХУГАЕВА сурташ.

ПОЛЕТА УПРАВЛЕНИЕ Ю ЦЕНТР. (ТАСС). 36-гъа кьира доладеннал Титов Влади-мирени Малаьров Мусаьни кос-мически вахта.

Экипаж даьха лоаш хъи-най «Тянь-Шань» — Интер-космос-88» яхъа дуьен хал-кьашта юкьеьра аэрокосми-чески эксперимента програм-магъа тохкамаш деча. Из экс-перимент ю геологе хъахъаш кхоачашдара, масала, Лаьт-тан сейсмический кхераме йо-ла районани йовзара дистан-ционни методаш средства-ши эргалгъа тоьара. Станцо-нарни фотокамерни а спек-трометрически апарата а нов-кьосталца космонавташа кхоа-чашгъай массекх сеперла Ду-шанбе яхъа гъорода малхбоа-лехъа Советски Союза тер-риторе кьаьст-кьаьстача уча-стнай а Токтогуьлсин водо-хранилища районца а сурташ даьара операция.

Дикъа деш да астрофизи-

чески тохкамаш «Рентген» яхъа орбитальни обсерва-торех найла а эшаш. Набледе-ни яра йола объект хъаьий Эламагъагъа Магъаьлаьно-облаь оаьаьчара рентгенов-ски пуьсар.

Биаргъа дийнахъа «кос-монавташа ишша аьл дуькхъа биологический — эксперимен-таш, советско — аьганский по-лета программатгъа хурго-ла-ча балхашта. Илтан апа-ратура кийгъеш а хилинаь.

Титов Владимир Мала-ров Мусаьн аргъанарча ме-дицинский обследованех чакх-баьнаьб. Цуна юкье йоагъаш яр дегъа-мий системаьна комп-лексни тохкамаш дельта, де-гъа дозала хъанар дозал доа-чача хъала мышцаьна мишша болх бу хъаьар.

Яьча обследоване хъа-хъоьк шанкьа космонавт мо-гаьш маьрша хилар.

Орбита гъара болх бел-галгъаьна графигъагъа дикъа-да.

Наха эшар—хьалхарча плане

Къамаъл цѣнхаштта хиланзар

О П Ы Т У Л Л У В Я

Министерств Совет ишта
оскар куча дешашна а.
ассадан дайнхвар
ПАСАР Министрий Сове
председателя М. А. Кер
ова. Чул балха юкте да
а лоацин хилар КПСС о
а секретарь В. А. Але
н. РСФСР Министрий Со
та гүлалхкий управлене
дуюдую А. М. Шустилон.

